

IZYS POLSKA

CZYLI

DZIENNIK

UMIĘTNOŚCI WYNAŁĄŻKÓW, KUNSZTÓW,
i RĘKODZIEŁ

poświęcony

KRAJOWEMU PRZEMYSŁOWI, TUDZIEŻ POTRZEBIE
WIEYSKIEGO i MIEYSKIEGO GOSPODARSTWA.

wydawany

przez A. Lelowskiego.

Tom Drugi z roku 1826.

---

z 9. Tablicami litograficznemi

---

w WARSZAWIE

w Drukarni Józefa Węckiego.

NAKŁADEM WYDAWCY:

1826.

346

15

ISYS TOJ.SKA

UNIVERSITATIS

LIBRARIUM

WARSZAWA

WARSZAWA

WARSZAWA

Biblioteka Jagiellońska

1002411412

SPIS RZECZY w TOMIE II.

Część pierwsza Nr. 5.

	<i>Stron:</i>
I. Nowe spostrzeżenia nad naturą i własnościami płomienia, wyjątek z rozprawy P. Davies, Lektora chemii, czytany na posiedzeniu Tow: lit: i filoz: w Manchester.	1
II. O obrączkowaniu drzew owocowych, czyli sztuka pomnożenia ich urodzajności, powiększenia owoców, przyspieszenia dojrzałości i zapobieżenia opadaniu kwiatów, przez P. Sonnenthal, z rysunkami.	9
III. Tróynóg do wznoszenia i kierowania rur przy sikawkach ogniowych; wynalazku P. Shiel, z rysunkiem	26
IV. Nowe postępowanie przy wypalaniu wódki z ięczmienia, z niektórymi w gorzelnictwie świeżo zrobionemi spostrzeżeniami P. Muntz.	28
V. Aparat do nieustaiący destylacyi, grzania i parowania rozmaitych cieczy, wynalazku P. Perrier, patentowany w Irlandyi roku 1822, z rysunkami	42
VI. Skuteczność rozmaitej paszy, doświadczanej na owcach	48
VII. O szkle wodnem i jego użyciu za środek przeciwko nagłemu szerzeniu się ognia w budowlach; Rzecz z rozprawy I. N. Fu chs, Prof. Mineralogii w Monachium, w skróceniu wypracowana przez Teofila Rybickiego	51
VIII. Smarowidło do powozów, kół zębiastych, miechów drewnianych, i t. d.	73
IX. Nowy sposób budowania sklepień ziemnych, podług zasad P. Sachs, król: prusk: Budownicze-	

Stron:

- go w Berlinie; Rzecz podana przez Pana A. Czarki, Budow: przy Kom: Rząd: Spraw Wewnętrz. i P. z rysunkami sklepień i planem budowli mieszkalnéy dla włościan 75
- X. O odlewaniu modelów drukarskich, każdéy wielkości, na sposób stereotypów. 100
- XI. Rozmaitości: 1) O użyciu pary merkuryalnéy zamiast wodnéy, do machin parowych, str. 103. — 2) Nowy rodzaj światła, str. 104. — 3) Tynk na ściany wewnątrz domów, str. 105. — 4) O własnościach nawozowych gipsu, str. 105. — 5) Koła z drzewa giętego, str. 106. — 6) Machiny gazowe, str. 107. — 7) Sposób sztucznego robienia lodu w każdéy porze roku, str. 107. — 8) Użyteczność resorów u prostych wozów, str. 107. — 9) Naylepsza woda do fermentacyi w gorzelniach, str. 108. — 10) Likier z nasienia szparagowego, str. 108. — 11) Sposób ochronienia drzew wiśniowych od wróbli, str. 108.

Część druga Nr. 6.

Stron:

- XII. O budowie berlinek, rzecz wyięta z rękopismu Hyeronima Kosteckiego, Intendenta Jeneralnego Skarbu Król: Pols: z rysunkami 109
- XIII. O nawozie z kości. 130
- XIV. Stolec ruchomy, nierozszerzający przykrych wyziewów; wynalazku PP. Tirmarche i Morand; z rysunkiem 138
- XV. Machina do ociesywania i obrabiania kamieni, szczególniéy granitu; wynalazku P. Alex: Dal-las, Budowniczego w Northumberland, z rysunkami 144

- XVI. O odeymowaniu rozciekom kolorów zapomocą węgla 146
- XVII. Dodatek do sposobu budowania sklepień ziemnych, podług zasad Sachsa. Rzecz podana przez Pana A. Czaki Budw: przy Kom: Rząd: Spraw Wewnętrz: i Pol. z rysunkami. 153
- XVIII. Dachy tanie i ogniotrwałe. 160
- XIX. Szwaycarska stajnia wraz ze stodołą w kantonie Wodęńskim, z rysunkiem 164
- XX. O obrabianiu rogu. 166
- XXI. O uprawie rezedy farbierskiej. 172
- XXII. Amerykańska lodownia, z rysunkiem. 178
- XXIII. Wypadki doświadczeń przedsiębranych zgrzaniem i parowaniem wody, oraz z rozgrzewaniem cieczy zapomocą gorący pary. 180
- XXIV. Kłapa do wodozbiorów, z rysunkiem 182
- XXV. Farby olejne tak trwałe iak emaliowe, na które P. de la Boulaye Marillac, Dyrektor król. rękodzielni gobelinów otrzymał patent roku 1806. 183
- XXVI. Dalsze doświadczenia z mułem stawowym, w zastępstwie gipsu, do potrząsania roślin pastewnych. 192
- XXVII. Mięszanina ziemna bardzo skuteczna do hodowania ananasów. 195
- XXVIII. O postępie przemysłu w Anglii. 197
- XXIX. Rozmaitości: 12) Szale kaszemirskie, str. 207. — 13) Kit wytrwały na ogień i wodę. str. 207. — 14) Młyn ręczny cylindrowy, str. 208. — 15) Szkło bez potażu, str. 208. — 16) Oleo-chalcografia, str. 209. — 17) Domy przenośne, str. 210. — 18) Sposób blichowania papieru str. 210. — 19) Damskie kapelusze papierowe, str.

210. — 20) Damskie kapelusze bez szwu, str.
 211. — 21) Wyrabianie mydła na zimno, str.
 211. — 22) Sposób na mrówki i pchły ziemne,
 str. 211. —

XXX. Spis dzieł rolniczych i technicznych, wydanych
 w języku niemieckim w ciągu roku 1825.

Część trzecia Nr. 7.

Stron:

- XXXI. O kolonii ubogich w Hollandyi, nazwaney Fryde-
 rychsort; z rękopismu niemieckiego Prof: Ben-
 zenberg. 221
- XXXII. Strzelby parowe wynalazku Perkinsa z ry-
 sunkiem. 253
- XXXIII. Sztuczny wosk, a raczey substancya do wosku
 podobna, do robienia świec i mydła przydatna,
 wynalazku PP. Braconnot i Simonin. . . 258
- XXXIV. Sposób przeciwko wilgoci na murach, ochra-
 niający zarazem od zepsucia kosztowne na gma-
 chach malowania, tudzież gipsowe posagi, pła-
 skorzeźby i t. d. 263
- XXXV. Aparat Dinglera do nieustannego dostarcza-
 nia grzaney wody, z rysunkiem 269
- XXXVI. O skuteczności ostrych aromatów przeciwko
 pleśni; przez J. Mac-Culloch. 274
- XXXVII. O budowie dróg sposobem Mac-Adama. 278
- XXXVIII. Plan wystawienia miasta i osad wiejskich za-
 pomocą loteryi. 291
- XXXIX. Sposób rektyfikowania wódki na zimno; przez
 P. Pajot-Decharmes. 296
- XL. Sposób robienia wina z czerwonych jagód porze-
 czkowych używany w Rossyi; artykuł nadesła-
 ny przez J. Bobiatyńskiego. 299

Stron:

- XLI. Nowe koła wodne Hr. Thiville i Elarda Romershausen, z rysunkami 302
- XLII. Ogłoszone nagrody od Towarzystwa zachęcającego przemysł narodowy w Prusach, ... 311
- XLIII. Rozmaitości. 23) Zabezpieczenie roślin od robactwa w rośliniarniach str. 315. — 24) Czerwidło do botów i rzemieni, str. 315. — 25) O zachowaniu w główkach kapusty i iarmużu str. 316. — 26) Nowy gatunek sukna nieprzemakającego, str. 317. — 27) Zielony ogień str. 318. — 28) Sposób na świerzbę, str. 318. — 29) Własności lekarskie Ozanki, str. 318. — 30) Sposób otrzymania wczesnych kartofli, str. 319. — 31) Suche drożdże do chleba, str. 319. — 32) Straszydło na złodzieiów, str. 321. — 33) Sposób robienia cukrowego sera, str. 321. — 34) Nowa roślina pastewna, str. 322 — 35) Bez hebd, na wódkę, str. 322. — 36) O wywabianiu plam z sukien, str. 323.
- XLIV. Spis dzieł rolniczych i technicznych, wydanych w języku niemieckim w ciągu roku 1825. (*Dokończenie*) 325

Część czwarta Nr. 8.

Stron:

- XLV. Wiadomość o handlu piałkami, i o sposobie chodowania ich; przez Dr. Kunzmanna, Radcę nadwornego i Lekarza dworu pruskiego; wyjątek z dziennika lekarskiego Hufflanda i Osana. 333
- XLVI. O mniemaney użyteczności konduktorów gradowych, rozprawa na teoryi gradu ugruntowana, G. A. Bischoffa. 342

- XLVII. Spostrzeżenia nad stósunkiem płodu do oycy i matki, pod względem płci i podobieństwa. 357
- XLVIII. Nowa cierlica wiejska do wycierania lnu i konopi, bez poprzedzającego moczenia lub roszenia; wynalazku P. Laforest, z rysunkami. 383
- XLIX. Nowa konstrukcyja wysokiego pieca hutniczego, z pokrowcem z lanego żelaza, przez P. Althans Budowniczego przy hucie żelazney w Ehrenbreinstein, z rysunkami. 403
- L. Ważna poprawa machin parowych przez Dr E. Alban 408
- LI. Nowa siła do poruszania machin. 417
- LII. Dalszy ciąg doświadczeń z bronią parową, wynalazku Perkinsa. 419
- LIII. Poprawa w czyszczeniu i folowaniu sukna na którą W. Hursti J. Wood otrzymali patent w Anglii r. 1825.. . . . 421
- LIV. Ulepszenia w garbarstwie. 422
- LV. Rozmaitości. 37) Nowy sposób użycia prasy hydrauliczney, str. 435. — 38) Mięszanina do tynkowania drewnianych budowli, str. 435. — 39) Sposób aby rurki szklane u lamp argandzkich niepękały, str. 436 — 40) O kołowaciznie owiec, str. 437. — 41) Sposób na dychawicę ukoni str. 438. — 42) Koleie żelazne, str. 439. — 43) Piwo szampańskie czyli cukrowe, str. 439. — 44) Sposób aby wełniane tkaniny nie kurczyły się w praniu str. 440. — 45) Kolor mahoniowy na białem drzewie, str. 440. — 46) Nowy rodzaj kominów str. 440. — 47) Papier pakowy z łupinek kartoflanych, str. 441. — 48) Użycie trocin drzewnych zamiast prochu węglowego, str. 441. — 49) Naturalne światło gazowe str. 441. — 50) Sposób pakowania chmielu, str. 442. — 51) Sposób robienia atramentu nieulegającego zniszczeniu str. 442. — 52) Nowy sposób przeciwko wołkom w zbożu, str. 442. — 53) Sposób aby koła młyńskie nie zamarzały, str. 443. — 54) Mydło kolorowe str. 443.

Sprostowanie rysunku aparatu do wód mineralnych Aptekarza Simonin w Tomie I.

Nr. 2. z r. 1826 na Tab. VI.

W rysunku tego aparatu zmylono kierunek rurek we flaszach wulfowskich, przedłużywszy krótkie i nawzajem skróciwszy, te które winny być przedłużone. Sprostowany przeto rysunek tej części aparatu na nowo się tu umieszcza na Tab. IX,

Sprostowanie dostrzeżonych omyłek, ważniejszych w Tomie II.

<i>na str.</i>	<i>w wierszu</i>	<i>zamiast</i>	<i>czytaj</i>
72	7 od dołu	lodowe	sodowe
178	7 —	figury 2,	figury 3.
318	1 —	teucriumkl	teucrium, Kl.
324	13 —	kozia	kocia
385	8 —	płaskunkowe ziarna	ziarna.